

60 **מֵהָאֵי קוּשְׁיָא** האחרונה, שיש להשוות את חיוב חמותו לחיוב בלח
 61 אשתו, ומחמת כן לא יהיה הלימוד 'מינה ומינה', שהרי על ידי
 62 הדרך הראויה בלימוד הגזירה שוה אין עונשן שוה, לא נידונין כלל
 63 לגזירה שוה זו ואף לא לענין עצם האיסור.
 64 ביאור הפירכא למאן דאמר 'דון מינה ואוקי באתרה': **וְלִמָּאן דְּאָמַר**
 65 **דִּין מִינָה וְאוֹקִי בְּאַתְרָהּ**, שלימוד הגזירה שוה הוא, **מָה הוּא**, אף
 66 **בְּלִתּוֹ אִסּוּרָהּ**, אף היא, אף **בְּלִתּוֹ אִסּוּרָהּ**, ואוקי לאיסור בלח
 67 **בְּאַתְרָהּ ללמוד את שאר דיני האיסור, מעניינה**, ומשום כך יש להקל
 68 **הָתָם בְּכַלְתּוֹ**, הוא דיש לחייב בסקילה, **אֲבָל הָכָא בְּכַלְתּוֹ** אשתו, יש
 69 לחייב בשריפה, **בְּרִאשֻׁתָּהּ בְּאִמָּהּ**, שחיובה הוא שריפה. אלא שיש
 70 לפרוק את הגזירה שוה מצד חומרת העונש הנלמד, כלומר, **לִמָּאן**
 71 **דְּאָמַר שְׂקִילָה חֲמוּרָה מִשְׁרִיפָה**, איבא למיפרך, **מָה הוּא**, שאיסור
 72 קרובותיו חמור, שכן על ביאת אמו נידון בסקילה, משום כך אסרה
 73 התורה גם את בלח, **הַתָּמָר בְּהִיא בְּרִיָּה שְׁחִיבָה קְרֹבֻתֶיהָ הוּא קָל**, שכן
 74 על ביאת אמה אינו נידון **בְּשָׂרָהּ**, הקלה, ומשום כך יש להקל
 75 בה גם בכלתה ולהתירה. ועוד יש להקשות על לימוד זה, מדוע
 76 סוף הלימוד הוא שדין בלח אשתו נלמד מדין אם אשתו, הרי
 77 אפשר ללמוד את דינה גם באופן אחר, **מָה הוּא**, חלקת בן בן בתו
 78 לבלח, שאמנם הבא על בתו אינו חייב אלא שריפה, אבל על
 79 ביאת בלח יש להחמיר ולחייב סקילה החמורה, אף היא, תחלוק
 80 **מָה בֵּין בְּתָה לְבִלְחָהּ**, ואף על פי שהבא על בת אשתו אינו חייב
 81 אלא שריפה, אבל על בלח אשתו יש להחמיר ולחייב סקילה. וכיון
 82 שאפשר ללמוד את הגזירה שוה באופן שולשי שעונש הבא על
 83 בלח אשתו הוא סקילה, ואפשר ללמוד באופן שעונשו שריפה,
 84 ואין לנו הכרע בזה, אין דנים גזירה שוה זו כלל.
 85 **וְלִמָּאן דְּאָמַר נָמִי, שְׂרִיפָה חֲמוּרָה מִסְּקִילָה**, מהאי קוּשְׁיָא האחרונה,
 86 שבגזירה שוה זו אפשר ללמוד להשוות את דין בתו לדין אמו
 87 ולחייב שריפה, ואפשר ללמוד לחלק בין דין בתו לדין בלח ובכל
 88 אחת מהאפשרויות נלמד מיתה אחרת, ואין הכרע ללמוד כאחד
 89 מהאופנים, לא נידונין לגזירה שוה זו לחייב בשריפה את הבא על
 90 בלח אשתו, ואף לא לענין עצם האיסור.
 91 הגמרא חוזרת לברר את המקור לחיוב שריפה של הבא על בתו
 92 מאנסותו. שואלת הגמרא: **בְּתוֹ מֵאִנְסוּתוֹ**, מִנָּה שיש בה חיוב
 93 שריפה. **אָמַר אַבְיִי**, חיובה נלמד בקל וחומר, אם הבא על בת בתו
 94 ענוש – חייב שריפה, אם כן, הבא על בתו, לא כל שכן שחייב
 95 שריפה.
 96 שואלת הגמרא: **וְכִי עוֹנְשִׁין מִן הַדִּין** – וכי אפשר לחייב מיתה על
 97 פי קל וחומר, והרי אין עונשין אלא בדבר המפורש לחיוב. עונה
 98 הגמרא: אין כוונת אביי לדון בקל וחומר, אלא כוונתו לומר שדין
 99 זה, **לְגַלְיָ מִלְחָמָה בְּעָלְמָא הוּא** – התורה לימדה את הדין לגבי בת
 100 בתו, ובזה היא מגלה אף את דין בתו. והיינו, כיון שכל חיוב בת
 101 בתו הוא מחמת שהיא בת של בתו, הרי הכל בכלל אחד ומועיל
 102 לימוד בבית בתו לגלות על בתו.
 103 עוד מביאה הגמרא ליישב: **רָבָא אָמַר, אָמַר לִי רַבִּי יִצְחָק בִּר**
 104 **אַבְדִּימִי**, דין זה שחייב שריפה כשבא על בתו, **אֲתֵי** – נלמד בגזירה
 105 שוה 'הִנֵּה' שנאמר לגבי שאר מאנסותו (ויקרא יח י) 'עֲרוֹת בַּת בִּנְיָ
 106 או בת בתך וגו' כי עֲרוֹתָהּ הִנֵּה, מ'הִנֵּה' שנאמר לגבי שאר אשתו
 107 (שם יח י) 'עֲרוֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה אֶת בַּת בְּנָה וְאֶת בַּת בְּתָהּ לֹא
 108 תִקַּח וגו' שְׂאָרָהּ הִנֵּה וְזָמָה הוּא', ויש ללמוד מכך, כשם שבשאר
 109 בתה אסורה כבת בתה, אף בשאר בתו אסורה כבת בתו. ולאחר
 110 שלמדנו שנכללת בתו באזהרת שאר, **אֲתֵי** בגזירה שוה 'זָמָה'
 111 'זָמָה' לרבות חיוב שריפה על ביאתה, שנאמר לגבי שאר 'אֶת בַּת
 112 בְּנָה וְאֶת בַּת בְּתָהּ וגו' שְׂאָרָהּ הִנֵּה וְזָמָה הוּא' והרי זה כאילו נאמר
 113 'זָמָה' גם בפסוק המלמד דין הבא על שאר, ונאמר בחיובו של
 114 הבא על חמותו (שם כד) 'אִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אִשָּׁה וְאֶת אִמָּהּ וְזָמָה
 115 הוּא בָּאֵשׁ יִשְׂרָפוּ אֹתוֹ וְאֶתְּחָן וגו'.
 116 הגמרא מביאה שיטה נוספת לבאר מהו המקור לחיוב שריפה
 117 בבית מאנסותו. אומרת הגמרא: **תָּנִי** – הביא אבון דרבי אבין
 118 ברייתא,

1 **מָה לְהוֹיָא**, שכן חיובו של הבא על אמה בשריפה החמורה, משום
 2 כך יש איסור אף באם אמה, **הַתָּמָר בְּהִיא בְּרִיָּה שְׁחִיבָה** הבא על אמו הוא
 3 בסקילה השניה בחומרתה, ומשום כך אין איסור לבא על אם אמו.
 4 ועוד יש להקשות על לימוד זה, הרי אפשר לדון **הוּא בְּהִיא** –
 5 להשוות את דין אם אמו לעניינו כמו שמדמים בקרובותיה, והיינו,
 6 **מָה הוּא**, לא חלקתה בה בין בתה לאם אמה, אלא בשתיקה נאמר
 7 חיוב שריפה, אף הוא, לא תחלוק בו בין בתו לאם אמו, ובשתיקה
 8 יש לחייב שריפה. אלא שאם נדרוש את הגזירה שוה באופן זה
 9 ונחייב שריפה באם אמו, נמצינו דנים באם אמו חיוב חמור מחיוב
 10 הסקילה שבאמו. וכיון שיש שתי אפשרויות לדרוש את הגזירה
 11 שוה, ואיננו יודעים כיצד להכריע, ובאחד מהצדדים יש פירכא
 12 על עצם הלימוד, משום כך, אין לדרוש גזירה שוה זו כלל ואף
 13 לענין האיסור. **וְלִמָּאן דְּאָמַר שְׂקִילָה חֲמוּרָה מִשְׁרִיפָה**, על אף
 14 שלשיטה זו הקושיא הראשונה לא קשה, מכל מקום, **מֵהָאֵי קוּשְׁיָא**
 15 האחרונה, שיש בגזירה שוה זו אפשרות לדרוש לחייב את הבא
 16 על אם אמו סקילה כדין אמו, ויש אפשרות להשוות את דין אם
 17 אמו לדין בתו ולחייב שריפה, ואין לנו הכרעה בזה, לא נידונה –
 18 יש לדחות את כל הגזירה שוה ואף לענין עצם האיסור.
 19 הגמרא דנה בדין נוסף שיש ללמוד מהשוואת קרובותיו
 20 לקרובותיה, ולהלכה אינו כן. שואלת הגמרא: אם מדמים את דין
 21 קרובות הבאות ממנו לדין קרובות הבאות ממנה, אם כן, אי מה
 22 הוא, אף בלח אסורה, אף היא, אף בלח אסורה, ואילו להלכה
 23 אשת חורגו מותרת.
 24 **אָמַר אַבְיִי, אָמַר קָרָא באזהרת בלחו (ויקרא יח טו) 'עֲרוֹת בְּלִתָּךְ לֹא**
 25 **תִּגְלֶה אִשָּׁה בִּנְיָ הוּא' וגו', ויש ללמוד מכך, שדווקא משום אִשָּׁה**
 26 **בִּנְיָ אִתָּה מְחִיבִי, ואי אִתָּה מְחִיבִי על בלח אשתו משום אִשָּׁה בִּנְיָ**
 27 **שאינה בלח.**
 28 רבא מתרץ שאין ללמוד דין זה מחמת פירכא: **רָבָא אָמַר**, אף בלי
 29 הפסוק אין לדרוש גזירה שוה לאסור את בלח אשתו, משום שכן
 30 **לִמָּאן דְּאָמַר**, דין מינה ומינה, ובין לִמָּאן דְּאָמַר, דין מינה ואוקי
 31 **בְּאַתְרָהּ**, לא אֲתֵי – אין דורשים גזירה שוה זו.
 32 ביאור הפירכא למאן דאמר 'דון מינה ומינה': **לִמָּאן דְּאָמַר דִּין מִינָה**
 33 **וּמִינָה**, שלדעתו לימוד הגזירה שוה הוא כך, **מָה הוּא**, אף בלח
 34 **אִסּוּרָהּ**, אף היא נמי, אף בלח אסורה. ומינה יש ללמוד את כל
 35 פרטי דיניה לדבר הנלמד, **מָה הוּא** נידון בסקילה אם בא על בלח, וכן
 36 וכמו שנתבאר לעיל (נג), **אִתָּה הוּא נָמִי**, אם בא על בלח הוא נידון
 37 בסקילה. אם כן, **לִמָּאן דְּאָמַר שְׂקִילָה חֲמוּרָה מִשְׁרִיפָה**, איבא
 38 **לְמִיפְרָךְ מצד חומרת העונש הנלמד, מָה הוּא**, שכן על ביאת אמו
 39 נידון בסקילה החמורה, משום כך החמירה התורה אף בכלתו,
 40 **הַתָּמָר בְּהִיא**, שעל ביאת אמה אינו נידון אלא בשריפה הקלה,
 41 ומשום כך יש לומר שהקלה התורה אף בכלתה. ועוד יש להקשות
 42 על לימוד זה, וכי אפשר שהבא על בתה שבאה מכח אינו נידון
 43 אלא בשריפה הקלה, ואילו הבא על בתה שבאה מכח בנה נידון
 44 בסקילה החמורה, ומכיון שמכח סברא זו מוכרחים אנו לומר
 45 שדין בשריפה, שוב אין ללמוד בגזירה שוה בלח מכלתו, מאחר
 46 ולא יתקיים בזה 'דון מינה ומינה'. דוחה הגמרא פירכא זו: הוא
 47 **בְּעֲצָמוֹ יוֹכִיחַ מדין קרובותיו**, שיתכן שדין הכלה חמור מדין הבת,
 48 **דְּהָבָא עַל בְּתוֹ נידון בשריפה ואילו הבא על בלח נידון בסקילה**.
 49 מסיקה הגמרא: **אֲמַר** יש לפרוק באופן אחר, כיון שיש לדון מינה
 50 ומינה יש להשוותם אף לענין זה ולומר **מָה הוּא**, לא חלקת בן בן בתו
 51 **אֲמַר לְבִלְחָהּ**, אלא בשתיקה יש חיוב סקילה, **אִתָּה הוּא**, לא תחלוק בה
 52 בין אמה לבלח, אלא בשתיקה יש לחייב באותו החיוב, וכשם
 53 שחמותו בשריפה אף בלח בשריפה. וכיון שניתן לדרוש גזירה
 54 שוה זו בשני אופנים לשני חיובים שונים, ובכל חיוב שנחייבו לא
 55 יהיה הלימוד 'מינה ומינה', שהרי יהיה ניתן לפרוק מדוע אין
 56 דורשים באופן אחר, משום כך לא שייך לדרוש כלל גזירה שוה זו
 57 ואפילו לענין האיסור.
 58 **וְלִמָּאן דְּאָמַר שְׂרִיפָה חֲמוּרָה מִסְּקִילָה**, על אף שלא שייך לפרוק
 59 את הפירכא הראשונה של חומרת סקילה על שריפה, מכל מקום,

נלמדת מדאמר קרא (שם יט כט), 'אל תחלל את בתך להנותה',
והיינו, אל תחלל את בתך בזנות.
מתקין לה - הקשה רבי יעקב אחיה דרב אחא בר יעקב על דברי
רבי אילעא, וכי האי - פסוק זה של 'אל תחלל את בתך להנותה',
לקחי הוא דאחא - לצורך לימוד זה הוא נאמר, והרי האי מיבעי
ליה [ונצרך] לכדתניא בברייתא, נאמר בפסוק, 'אל תחלל את בתך
להנותה', יכול היית לפרש, שבבית המשיא את בתו ולוי וישאאל
הכתוב מדרב - בפסוק זה בא לאסור על כהן להשיא את בתו למי
שאינו כהן, שמחללה בזה שפוסלה מאכילת תרומה כל זמן שהיא
תחת בעלה, תלמוד לומר - לכך מלמדנו הכתוב 'להנותה',
כלומר, דווקא בחילול שבזנות הכתוב מדרב, והיינו, פוסל את
בתו לאדם המיוחד לביאת זנות שלא לשם אישות, ואיך אפשר
לדרוש מפסוק זה גם אזהרה שלא לבוא על בתו. מיישבת הגמרא:
הפסוק בודאי לא נאמר רק על מסירה לזנות, שהרי אם כן, למה
קרא דין זה בלשון 'אל תחלל', מאי לישן 'אל תחלל' שנאמר בפסוק.
על כרחך, שמע מינה רבתי - של מלמוד מפסוק זה שני דינים.
האחד, איסור על אדם למסור את בתו לשם זנות. והשני, איסור
ביאה על בתו מאנוסתו.
שואלת הגמרא: ואפי' ורבא שלמדו את האזהרה בביתו מדיכן
שלמדו את העונש, ולא מהיתור שבמילה 'תחלל', אם כן, האי -
פסוק זה 'אל תחלל את בתך להנותה' שיש בו ייתור, מאי עבדי ליה
- מה הם דורשים ממנו. אמר רבי מני, הם דורשים שחילול זה
נאמר על זה המשיא את בתו לזון, שאינו מקבלתו, ובכך גורם לה
לזנות. ופדתניא בברייתא, נאמר בפסוק 'אל תחלל את בתך
להנותה', רבי אליעזר אומר, איסור זה נאמר על זה המשיא את בתו
לזון, ומחמת שאינה מקבלתו, היא מזנה תחתיו. רבי עקיבא אומר,
זה המשיא את בתו בזנות ואינו משיאה, ומחמת שמתבגרת ואינה
נישאת, היא מתאזהר לביאה ומזנה.
הגמרא מביאה מימרא נוספת בענין המשהה את בתו בוגרת.
אומרת הגמרא: אמר רב כהנא משום רבי עקיבא, אין לך עני
בישראל אלא רשע ערום ויהי מרשע בערמימותו, והמשהה בתו
בזנות ואינו משיאה. שואלת הגמרא: מלשון דברי רבי עקיבא
משמע שיש שני סוגי עניים, אחד רשע ערום והאחד שמשאה את
בתו בוגרת, אמר [וכי] המשהה בתו בזנות לאו רשע ערום הוא,
והרי משהה אותה הוא בבדי שתוכל לשמשו ולא יצטרך לקנות
שפחה, ולא אכפת לו שבזה הוא גורם לה לזנות. אמר אפי',

לפי שלא למדנו מהפסוק בו נדרש לרבות קרובותיו לשריפה,
לחוב שריפה בביתו מאנוסתו, שהרי לא הוזכרה בתו, משום כך
הוצרך הכתוב לומר (ויקרא כא ט), 'ובת איש כהן כי תחל לזנות וגו'
באש תשרף, על אף שהיה די לכתוב 'ובת כהן', אלא מיתור
המילה 'איש' נלמד לבת ישראל שאף אם היא רק בת איש
(הבועלה) ולא בת אשתו, והיינו בתו מאנוסתו, יש בה חיוב שריפה
אם תזנה עמו.
שואלת הגמרא: אם דין בתו מאנוסתו נלמד מהפסוק העוסק בדין
בבת כהן, יש לשאול, אי מה בת כהן נשואה שזינתה, ממעטים
מהנאמר 'היא מחללת באש תשרף, שהיא בשרפה ואין בועלה
בשרפה אלא בחנק, וכמבואר להלן, אף בתו מאנוסתו הנדרשת
מפסוק זה, יש לומר בה שהיא בשרפה ואין בועלה בשרפה, ואילו
במשנתנו מבואר, שהבא על בתו מאנוסתו שניהם נידונים
בשריפה.
אמר אפי', אמר קרא (שם), 'את אחיה היא מחללת באש תשרף',
כלומר, מי שמחללת את אחיה בזנותה, והיינו בת כהן שהלכה
וזינתה, שבוה היא מחללת את קדושת כהונת אביה, נאמר בה
שהיא חייבת שריפה ואין בועלה חייב שריפה. יצאה זו - בתו
מאנוסתו, שאחיה מחללה בביתו עליה, ובאופן זה לא התמעט
הבועל מחיוב שריפה.
עוד מביאה הגמרא ליישב: רבא אמר, בשלמא ה'הם - בבת כהן
שזינתה, ניתן למעט את בועלה בשרפה, משום שבמעוט זה
אפיקרית - התמעט דינו מדינת כהן, ואפיקריתא אדינא דבת
ישראל - והעומד בחנק כדין בועל אשת איש ישראלית. אבל רבא
- בדינו של הבא על בתו, אם נמלט את דינו מדין בתו, אדינא דמאן
מוקמת ליה - כאיזה דין נעמידו, על כרחך, אדינא דפגנייה מוקמת
ליה, שאין לחייב את בועלה במיתה. וכיון שבודאי אין לפטור את
האב לגמרי, על כרחך שיש לדונו כדין בתו.
הגמרא מבררת מהו המקור לאיסור ביאה בביתו. שואלת הגמרא:
למדנו לעיל את המקור לחיוב של הבא על בתו, אבל עדיין יש
לברר, אזהרה לבית מאנוסתו מניין - מהו המקור לאיסור ביאה על
בתו. בשלמא לשיטתם של אפי' ורבא במקור מהו החיוב, מובן מהו
המקור לאזהרה, דמתיבא דנפקא להו - מהמקור ממנו למד כל
אחד מהם את העונש, מה'הם נפקא להו גם את האזהרה. אלא
לשיטת הברייתא דתני אבות דרבי אבהו, שלומדים את העונש
מהפסוק שנאמר לגבי בת כהן שזינתה, ובפסוק זה לא מוזכרת
אזהרה, מאי - מהו המקור לאיסורה. אמר רבי אילעא, האזהרה

הָכִי קָאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, אִין לָךְ עֵנִי בִּישְׂרָאֵל אֵלָא מִי שְׁבַשְׁבִּיל
עֵנִיתוּ הוּא רִשְׁעֵי עָרוֹם, וְאִיִּהוּ עֲנִי שְׁמַחְמַת עֵנִיתוּ הוּא רִשְׁעֵי עָרוֹם,
זֶה הַמְּשַׁהֵא בְּתוֹ בּוֹנֵרֵת מִלְּהִישָׁאָה כְּדִי שְׁתַּשְׁמֶשְׁנוּ בַּמָּקוֹם שְׁפָחָה,
וּבֹהוּ הוּא גֹרֵם לָהּ שְׁתוּנָה.

הַגְּמָרָא מְבִיאָה מִימָרָא נֹסֶפֶת בְּשֵׁמֶהּ: וְאָמַר רַבִּי כְּהֵנָּה מִשּׁוּם רַבִּי
עֲקִיבָא, הָיָה הָיָר מִן הַיּוֹעֲצָד לִפְיֵי דְרַבִּי – לְהַנְתָּו, מִשּׁוּם שְׁאִין עֲצָתוֹ
לְטוֹבָתוֹ.

הַגְּמָרָא מְמַשְׁכִּיחַ לְדוֹן בַּעֲנֵן הַמְּשִׁיא אֶת בְּתוֹ: אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה אָמַר
רַבִּי, הַמְּשִׁיא אֶת בְּתוֹ הַקְּטָנָה לְקָן שְׁכַבְרָא אִינוּ מִתְּאֵוָה לְתַשְׁמִישׁ,
וְהַמְּשִׁיא אֶשְׁה לְבָנָה קָן שְׁאִינוּ בֵּר תַּשְׁמִישׁ, וְהַמְּחִיר אֶבְיָדָה לְגוֹי
כַּשְׁאִין חֲשַׁשׁ חִילּוּל הַשֵּׁם אִם לֹא יִשְׁכַּח, עָלָיו הַכְּתוּב אוֹמֵר (דְּבָרִים כט
יח) 'לִמְעַן סְפוֹת תִּהְיֶה וְהִשְׁבַּעְתָּ' אֶת הַצִּמְטָא, לֹא יֵאָכֵל ה' סֶלֶח
לִי, וְזֶהוּ, מִי שֶׁמַּחֲבֵר אֶת הַזֶּקֶן שְׁאִינוּ צִמָּא לְתַשְׁמִישׁ עִם קְטָנָה
שֶׁצִּמָּא לְתַשְׁמִישׁ, אוּ שֶׁמַּחֲבֵר גְּדוּלָה הַצִּמָּא לְתַשְׁמִישׁ עִם קָטָן
שְׁאִינוּ בֵּר תַּשְׁמִישׁ הוּא כְּשֶׁבַע לַעֲנִין זֶה, אוּ שֶׁמַּחֲבִיר אֲבִידָה לְגוֹי
וְכַךְ מַחֲבֵר אֶת הַגּוֹי שְׁאִינוּ צִמָּא לִיצְרָה, עִם כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא
צִמָּא וְתֹאבָה לִירֵאת יִצְרָה וְלִקְיָם מִצְוֹתֶיהָ.

מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: מִיִּתְיָב, שְׁנִינוּ בְּבִרְיָא, הָאֻהָב אֶת אִשְׁתּוֹ, כְּנֹפֶה,
כְּלוּמַר, חָס עָלֶיהָ כַּעַל גּוֹפֶה, וְהַמְּכַבְּדָה בְּתַכְשִׁיטִים יוֹתֵר כְּנֹפֶה,
וְהַמְּדִירָה בְּנִי וּבְנֵיהֶּי בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, – שְׁמִירוֹן בְּמִצְוֹת וּבִירֵאת
הַמָּקוֹם, וְהַמְּשִׁיאָן כְּשֶׁהֵם קְטָנִים סָמוּךְ לְפִדְיוֹן שְׁלֹא יִבְאוּ לִידֵי
הַרְהוּר חֲטָא וְעִבְרִיהָ, עָלָיו הַכְּתוּב אוֹמֵר (אִיִּב ה כד) 'וְיָדָעְתָּ כִּי שְׁלֹם
אֶחָד וּפְקִידָתָּ יוֹד וְלֹא תִחַמֵּא', הִרִי שְׁכַשְׁמִישְׁאָן כְּשֶׁהֵם קְטָנִים
מוֹנֵעִים מִן הַחֲטָא, וְשֹׁלָא כְּדַבְרֵי רַב. מִתַּרְצַת הַגְּמָרָא: סָמוּךְ לְפִדְיוֹן
שְׁאִינוּ – שׁוֹנָה הַדָּבָר בְּקְטָנִים הַסְּמוּכִים לְבִגְרוּתָם, שְׁאִין חֲשַׁשׁ
שְׁבַשְׁבִּיל זְמַן מוֹעֵט תּוֹנָה הָאִשָּׁה, וְרַב שְׁאִסֵּר הִינֵּי לְהִשְׁאִי אֶת בְּנֵי
הַקְּטָנִים מִמֶּשׁ, שְׁגוֹרִם תְּתוֹנָה הָאִשָּׁה.

הַגְּמָרָא מְבִיאָה בְּרִיָּאָה נֹסֶפֶת הַעוֹסֶקֶת דְּבָרִים שְׂרָאוֹי לֹאֲדָם
לַעֲשׂוֹתָם. אוֹמֵרֵת הַגְּמָרָא: תְּנִי רַבִּי בְּבִרְיָא, הָאֻהָב אֶת שְׁכִינִיו,
וְהַמְּקַרֵּב אֶת קְרִיבָיו, וְהַנּוֹשֵׂא אֶת בֵּת אֲחֻזָּתוֹ, וְהַמְּלִיךָ סַלַּע לַעֲנִי
בְּשִׁעֵת דִּוְחָקוֹ – בּוֹמֵן שְׁדוּחֹק בְּמַחֲיִיתוֹ מַחוּסֵר מִמּוֹן, עָלָיו הַכְּתוּב
אוֹמֵר (יִשְׁעִיָּה נט ט) 'אִי תִקְרָא וְה' יַגִּיד תִּשְׁעוֹתָי וְיֹאמַר הַגִּבּוֹר'.

הַגְּמָרָא חוֹרֵת לְדוֹן בְּחִיּוֹב שְׂרִיפָה בְּקִרְבּוֹתֶיהָ. אוֹמֵרֵת הַגְּמָרָא: תְּנִי
רַבִּי בְּבִרְיָא, נֹאמַר בַּפְּסוֹק (וִיקָרָא כ יד) 'וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אִשְׁתּוֹ
וְאֶת אִמָּהּ וְגו' בְּאֵשׁ יִשְׂרָפוּ אוֹתוֹ וְאֶתָּהּ' וְגו', וְהִינֵּנוּ אוֹתוֹ וְאֶת
מֶהֱ – מִהַנְּשִׁים הַמּוֹכְרוֹת בַּפְּסוֹק, דְּבָרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל. רַבִּי עֲקִיבָא
אוֹמֵר, אוֹתוֹ וְאֶת שְׁתֵּיהֶן, שׁוֹאֵלֵת הַגְּמָרָא: מָה בִּינְיָהוּ – מָהוּ
הַהֲבֵדֵל בֵּין דְּבִרְיָהּ בְּבִיאוֹר הַפְּסוֹק. עֲנָה הַגְּמָרָא: אָמַר אֲבִי, מִשְׁמַעוֹת דּוֹרְשִׁים – דְּרִשְׁתָּ מִשְׁמַעוֹת לְשׁוֹן הַפְּסוֹק אִיבָּה בִּינְיָהוּ.
שְׂרִיב יִשְׁמָעֵאל סָבַר, מָה שֶׁנֹּאמַר 'אוֹתוֹ וְאֶתָּהּ', הוּא לְחִיּוֹב אוֹתוֹ
וְאֶת אֶחָת מֵהֶן, וְלִימּוּד זֶה נִרְמַז לְשׁוֹן הַפְּסוֹק, שֶׁכֵּן בְּלִשׁוֹן יוֹנִי קוֹרִין
לְאֶחָת הֵינָּה, וְכוּנֹת הַפְּסוֹק הִיא לְחִיּוֹב אוֹתוֹ וְאֶת 'הָ', כְּלוּמַר, אֶת
אֶחָת מֵהֶן, וְהִינֵנוּ חֲמוּתוֹ, וְאִילוּ חִיּוֹב אִם חֲמוּתוֹ לֹא נֹאמַר בַּפְּסוֹק
אֵלָא מִדְּרָשָׁא אֲתִיָּא, וְכַדְלָעִיל (ע"ה). וְרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר, מָה שֶׁנֹּאמַר
'אוֹתוֹ וְאֶתָּהּ' הַכּוּנָה הִיא אוֹתוֹ וְאֶת שְׁתֵּיהֶן, כְּלוּמַר, אֶת שְׁתֵּי
הַנְּשִׁים שְׁבֹא עֲלֵיהֶן בְּאִסּוּר, וְכִיּוֹן שְׁבֹאֲשׁוּ לֹא שִׁיךְ חִיּוֹב שְׂרִיפָה,
עַל כִּרְחָק שְׁמִדוּבֵר שְׁבֹא עַל חֲמוּתוֹ וְאִמָּה, וּבִשְׁתֵּיהֶן נֹאמַר שְׂרִיפָה,
וְהִינֵנוּ, שְׁחִיּוֹב אִם חֲמוּתוֹ, הֵקָא בְּרִיָּא – הַתַּפְּרֵשׁ כֵּאֵן, וְאִינוּ נִלְמַד
מִדְּרָשָׁה.

הַגְּמָרָא מְבִיאָה בִּיאוֹר נֹסֶף בְּמַחְלֻקָתָם: רַבָּא אָמַר, דִּין חֲמוּתוֹ
לְאַחֵר מִיָּתָהּ שֶׁל אֲשֵׁתוֹ, אִיבָּה בִּינְיָהוּ. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל סָבַר, חֲמוּתוֹ
שְׁבֹא עָלֶיהָ לְאַחֵר מִיָּתָהּ שֶׁל אֲשֵׁתוֹ, דִּינָם בְּשִׁפְטָהּ, מִשּׁוּם שֶׁאֲתָתָהּ
הִינֵנוּ אַחֵר, כְּלוּמַר, אֲפִילוּ אִם קִיַּמְתָּ רַק אֶחָת מִהַנְּשִׁים שֶׁהוֹכְרִי
בְּתַחֲלִיל הַפְּסוֹק, וְהִינֵנוּ חֲמוּתוֹ, דִּינָם בְּשִׂרְפָה. וְרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר,
שִׁאֲתָתָהּ הִינֵנוּ 'אֶת שְׁתֵּיהֶן', כְּלוּמַר, חִיּוֹב שְׂרִיפָה בְּחֲמוּתוֹ הוּא רַק
אִם שְׁתֵּיהֶן קִיַּמְתָּ בְּשַׁעַת בִּיאָה, אֲךָ לְאַחֵר מִיָּתָהּ אֲשֵׁתוֹ, אִין חִיּוֹב
שְׂרִיפָה אֵלָא אִיסּוּרָא בְּעָלְמָא הוּא שַׁעֲשׂוּ.

משנה

משנה זו היא מחלקו השני של הפרק, והוא פירוט חיובי סייף.

אומרת המשנה: וְאִלוּ תֵּן הַתְּהַרְגִין בְּסִיף, הַרְצָתָהּ, וְאִנְשֵׁי עֵיר הַנְּהַרְחַת
– עֵיר שְׂרׁוֹב אֲנִשְׁיָה הוֹדְחוּ וְהוֹסְתוּ לַעֲבוֹד עַבְדוּהָ זֹרָה, וְכַפִּי
שִׁיבּוּאֵר לִקְמֵן (ק"א: קיג).

הַמְּשִׁנָּה מְפֹרֶטֶת אֶת אֲפִנֵי חִיּוֹבֵי הַרְצָה: רוֹצֵחַ שֶׁהִכָּה אֶת רַעְיוֹ
בְּאֶבֶן אוּ בְּכִרְיָל, וְכַבֵּשׁ וְאִינוּ שְׁכַבְשׁוּ עָלָיו לְתוֹךְ הַמַּיִם אוּ לְתוֹךְ הָאֵוֶר,
כְּלוּמַר, הַחֲזִיקוּ בְּתוֹךְ הַמַּיִם אוּ הָאֵשׁ, וּמַחְמַת כֵּן אִינוּ יָכוֹל לַעֲלוֹת
מִשָּׁם, וְזֶהוּ, חֲזִיב הַרְצָה. אֲךָ אִם דָּחַף לְתוֹךְ הַמַּיִם אוּ לְתוֹךְ הָאֵוֶר,
וְאִדָּם אַחֵר אִילוּ הִיָּה נִדְחָף בְּאִפּוֹ אוּ יָכוֹל הִיָּה לַעֲלוֹת מִשָּׁם, אֵלָא
שֶׁמַּחְמַת דְּבַר אַחֵר לֹא עֲלָה וְזֶהוּ, פְּטוּר, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִיָּה בְּדַחֲפָה
שִׁיעוֹר לְחַמִּית.

שִׁיפָה וְגִירָה בּוֹ אֶת הַכְּלָב אוּ שִׁיפָה בּוֹ אֶת הַנֶּחֱשׁ וּמֵת, פְּטוּר, כִּיּוֹן
שֶׁלֹּא הִמִּיתוּ בִּידֵיָם. אֲךָ אִם הִשִּׁיךְ בּוֹ אֶת הַנֶּחֱשׁ – אַחֲזוּ וּקְרַב
לְחַבְרֵיו אֶת רֹאשׁ הַנֶּחֱשׁ עַד שֶׁנִּגְעוּ בּוֹ שִׁנָּיו וְנִשְׁכּוּ הַנֶּחֱשׁ וּמֵת, רַבִּי
יְהוֹדָה מְחַיֵּב וְהַמַּיִם שׁוֹמְרִין.

גמרא

הַגְּמָרָא דְּנָה בְּהַבְדֵּל בֵּין רִצְיָהּ בְּבִרְלוֹ לְשֹׂאֵר דְּבָרִים: אָמַר שְׁמוּאֵל,
נֹאמַר לְגַבִּי רוֹצֵחַ (בַּמְדַּר לֵה טו), 'וְאִם בְּכָלִי בְּרָזָל הִקְהוּ וְיָמָת' וְגו',
וְיֵשׁ לְבִרְר, מִפְּנֵי מָה לֹא נֹאמְרָה לְשׁוֹן יְדִי בְּכָלִי כַּפִּי שֶׁנֹּאמַרְהָ לְגַבִּי
אֲבָן וְעַץ. וּמִבְּאֵר שְׁמוּאֵל, מִשּׁוּם שֶׁהַכְּרָזָה מְמַיֵּת אֵף בְּכָל שְׁהוּא,
וְכַוֵּן, שֶׁתּוֹכֵחַ בּוֹ מַחֲשׁ בִּשְׁטוֹ אוּ בִּלְבוֹ, אֲבָל אֵין וְעַץ, דְּרַכֵּם
לְחַיִּיב רַק כְּשִׁי שֶׁבַח שִׁיעוֹר יְדִי שְׁהוּא שִׁיעוֹר אַחֲזִיז.

הַגְּמָרָא מוֹכִיחָה כְּדַבְרֵי שְׁמוּאֵל: תְּנִיָּא נְמִי הָכִי – שְׁנִינוּ כֵּן בְּבִרְיָא
כְּדַבְרֵי שְׁמוּאֵל, רַבִּי אוֹמֵר, גְּלוּ וְיָדוּעַ לִפְנֵי מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הַעוֹלָם,
שֶׁהַכְּרָזָה מְמַיֵּת אֵף בְּכָל שְׁהוּא, לְפִיכָּה לֹא נִתְּנָה תוֹרָה בּוֹ שִׁיעוֹר
לְחִיּוֹב.

וּמִסִּימַת הַגְּמָרָא: וְהָיָ מִלֵּל, בְּאִפּוֹן דְּכִרְיָהּ מִכְּרִי – שְׁדַקְרוּ בַּחוּד
הַבְּרִזָּל, שְׁבֹאֲפִין זֶה הַבְּרִזָּל הוֹרָג אֵף בְּכָל שְׁהוּא. אֲךָ אִם הִכְהוּ בַּצַּד
הַבְּרִזָּל דִּרְךְ מִכָּה סַתֵּם, אִין דִּנִּים אוֹתוֹ כִּיבְרִזָּל, אֵלָא אוֹמְדִים אֶת
שִׁיעוֹרוֹ.

שְׁנִינוּ בְּמִשְׁנָה: וְכַבֵּשׁ עָלָיו לְתוֹךְ הַמַּיִם וְכו' וְאִינוּ יָכוֹל לַעֲלוֹת מִשָּׁם
וּמֵת חֲזִיב, דָּחַף לְתוֹךְ הַמַּיִם וְכו' וְיָכוֹל לַעֲלוֹת מִשָּׁם וּמֵת פְּטוּר.
הַגְּמָרָא מְבֹאֵרֵת אֶת טַעַם שְׁנִינוּ הַלְשׁוֹן בְּמִשְׁנָה. אוֹמֵרֵת הַגְּמָרָא:
רִישָׁא רְבוּתָא קָא מְשַׁמַּע לָן – יֵשׁ חִידוּשׁ הַנִּלְמַד מִהַלְשׁוֹן שֶׁבְּתַחֲלִיל
דְּבִרֵי הַמְּשִׁנָּה שֶׁהַחֲזִיב בִּיאֵינוּ יָכוֹל לַעֲלוֹת' נֹאמַר בְּאִפּוֹן שְׁכַבְשׁוּ,
וְסִיפָא – וּבִסּוֹף דְּבִרֵי הַמְּשִׁנָּה, שֶׁהַחֲזִיב בִּיכּוֹל לַעֲלוֹת' נֹאמַר בְּאִפּוֹן
שְׁדַחְפּוּ. וְהַגְּמָרָא קָא מְשַׁמַּע לָן.

וּמִבְּאֵרֵת הַגְּמָרָא: רִישָׁא רְבוּתָא קָא מְשַׁמַּע לָן, אֵף עַל גַּב דְּלֹא אִיָּהוּ
דָּחַף – שֶׁלֹּא הַכּוּבֵשׁ הוּא שְׁדַחְפּוּ אֶת הַנְּהַרְג לְתוֹךְ הַמַּיִם אוּ הָאֵשׁ,
אֵלָא מֵאִלּוּי נֶפֶל שָׁם, בִּינֵן דָּאִין יָכוֹל לַעֲלוֹת מִשָּׁם מַחְמַת הָאֲחִיזָה
וְזֶהוּ, חֲזִיב הַכּוּבֵשׁ.

וְסִיפָא רְבוּתָא קָא מְשַׁמַּע לָן, שְׁאֵף עַל גַּב דָּחַפּוּ לְתוֹךְ הַמַּיִם אוּ
הָאֵשׁ, בִּינֵן דְּכָל אֲדָם אַחֵר שְׁהִיָּה נִדְחָף בְּאִפּוֹן זֶה הִיָּה יָכוֹל לַעֲלוֹת
מִשָּׁם, אֵלָא שְׁסִיבָה אַחֲרֵת שֶׁלֹּא מַחְמַת הַדְּחִיפָה גִּרְמָה לְכַךְ שֶׁלֹּא
עֲלָה וְזֶהוּ, פְּטוּר הַדּוּחָף, כִּיּוֹן שֶׁלֹּא בָּאָה הַמִּיתָה מִמַּחְמַת הַדְּחִיפָה.
הַגְּמָרָא מְבֹרֶרֶת אֶת הַמָּקוֹר לְחִיּוֹב מִצִּמְצָם. שׁוֹאֵלֵת הַגְּמָרָא: חִיּוֹב
עַל מִיתָה בְּאִפּוֹן שְׁכַבֵּשׁ, מִנָּלָן – מֵהִיכֵן נִלְמַד דִּין זֶה, וְהִרִי הוּא
כְּרוֹצֵחַ בְּגִרְמָא שְׁאִינוּ חֲזִיב מִיתָה. אָמַר שְׁמוּאֵל, דָּאֲמַר קָרָא (בַּמְדַּר
לֵה כא), 'אוּ בְּאִיבָה הִקְהוּ בִּידֵי וְיָמָת' וְגו', וְיֵשׁ לְדִרְשׁ מִלְשׁוֹן 'אוּ'
בְּאִיבָה', שְׁכּוֹלָל כָּל שֶׁנַּעֲשָׂה מֵאִיבָה הַרְצָח לְנִרְצָה, וּבִכְלָלָהּ, לְרִבּוּת
אֶת הַמְּצַמְצָם, שֶׁנַּחֲשֵׁב כְּרוֹצֵחַ בִּידֵים.

הַגְּמָרָא דְּנָה בִּדִּין מִצִּמְצָם בְּנוֹיָקִין. מִסְפֶּרֶת הַגְּמָרָא: הֵהוּא גְּבִרָא,
דְּמִצְמָצָמָא לְחִיּוֹתָהּ דְּחִבְרִיָּה בְּשִׁמְשָׁא – שְׁכַבֵּשׁ חִיָּה שֶׁל חֲבִירוֹ
בְּחִמָּה וְזֶהוּ, וְנַחֲלָקוּ הָאֲמוּרָאִים בְּדִינוֹ, רַבִּינָא מְחַיֵּב – חֲזִיב אֶת
הַמִּצְמָצָם לְשֵׁלֶם, וְרַב אֶהָא בֵּר רַב פְּטוּר.

הַגְּמָרָא מְבֹאֵרֵת אֶת מַחְלֻקָתָם: רַבִּינָא מְחַיֵּב, מִשּׁוּם שְׁדוּרֵשׁ קָל
וְחוֹמֶר, וְזֶה רוֹצֵחַ שִׁישׁ בּוֹ צַד קָל, שְׁלֹא עֲשָׂה וְחִיּוֹב בּוֹ הַכְּתוּב
בְּשׁוֹנֵי כְּבִמּוּד וּבְאִוֶּסֶם כְּבִרְצוֹן, וְאִינוּ חֲזִיב אֵלָא בְּמִזִּיד וּבְרִצּוֹן, בְּכָל
זֶה חֲזִיב בּוֹ אֶת הַמְּצַמְצָם כְּרוֹצֵחַ בִּידֵים,